

Til borgarráðs

Efni: Forsendur fjárhagsáætlunar 2024 og fimm ára áætlunar 2024-2028

Lagðar eru fram forsendur fjárhagsáætlunar Reykjavíkurborgar fyrir árið 2024 og forsendur fimm ára áætlunar 2024-2028, sem eru samkvæmt þjóðhagsspá Hagstofu frá 30. júní sl.

Forsendur fjárhagsáætlunar og fimm ára áætlunar

Breytingar milli ársmeðaltala %	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Einkaneysla	8,6	2,3	2,2	2,7	2,5	2,5	2,5
Samneysla	1,6	2,0	1,7	0,8	0,3	0,9	0,7
Fjármunamyndun	6,9	2,3	3,4	1,9	4,2	1,1	1,8
Útflutningur vöru og þjónustu	20,6	8,3	3,3	2,8	3,0	3,4	2,9
Innflutningur vöru og þjónustu	19,7	5,1	2,8	2,0	2,3	1,8	1,9
Verg landsframleiðsla	6,4	4,0	2,5	2,4	2,6	2,5	2,4
Atvinnuleysi, % af vinnuafli	3,8	3,7	4,0	4,1	4,1	4,1	4,0
Vísitala neysluverðs	8,3	8,7	4,9	3,0	2,6	2,5	2,5
Gengisvísitala (hækkun = veiking krónu)	-3,0	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Þróun launa	8,3	8,9	5,8	4,1	4,0	4,1	4,1

Tafla 1: Þjóðhagsstærðir í magnbreytingum milli ára (%) og vísitölur í breytingum milli ársmeðaltala (%). Ekki er spáð fyrir launavísitölu og er hún því reiknuð sem breyting á vísitölu kaupmáttar launa (raunlaun) og vísitölu neysluverðs.

Að auki eru lagðar fram forsendur fjármála- og áhættustýringarsviðs um þróun vísitölu neysluverðs innan ársins 2023 og 2024, þ.e. á milli ársloka 2022 og 2023 annars vegar og ársloka 2023 og 2024 hins vegar. Hækkun innri leigu milli fjárhagsáætlunar 2023 og fjárhagsáætlunar 2024 er 8,04%.

Breyting Vísitölu neysluverðs milli ársloka (%)	2023	2024
Vísitala neysluverðs innan ársins	7,27%	4,90%

Efnahagshorfur

Hagkerfið á Íslandi er almennt í góðu ásigkomulagi vegna fólksfjölgunar og hraðri uppsveiflu í ferðaþjónustu. En hagkerfið glímir þó við þráláta verðbólgu og vaxtahækkunar sem mun draga úr hagvexti á næstu árum. Hagstofan gerir ráð fyrir 4% hagvexti í ár, vöxturinn verði svo kraftminni út spátímabilið eða um 2,4-2,6%.

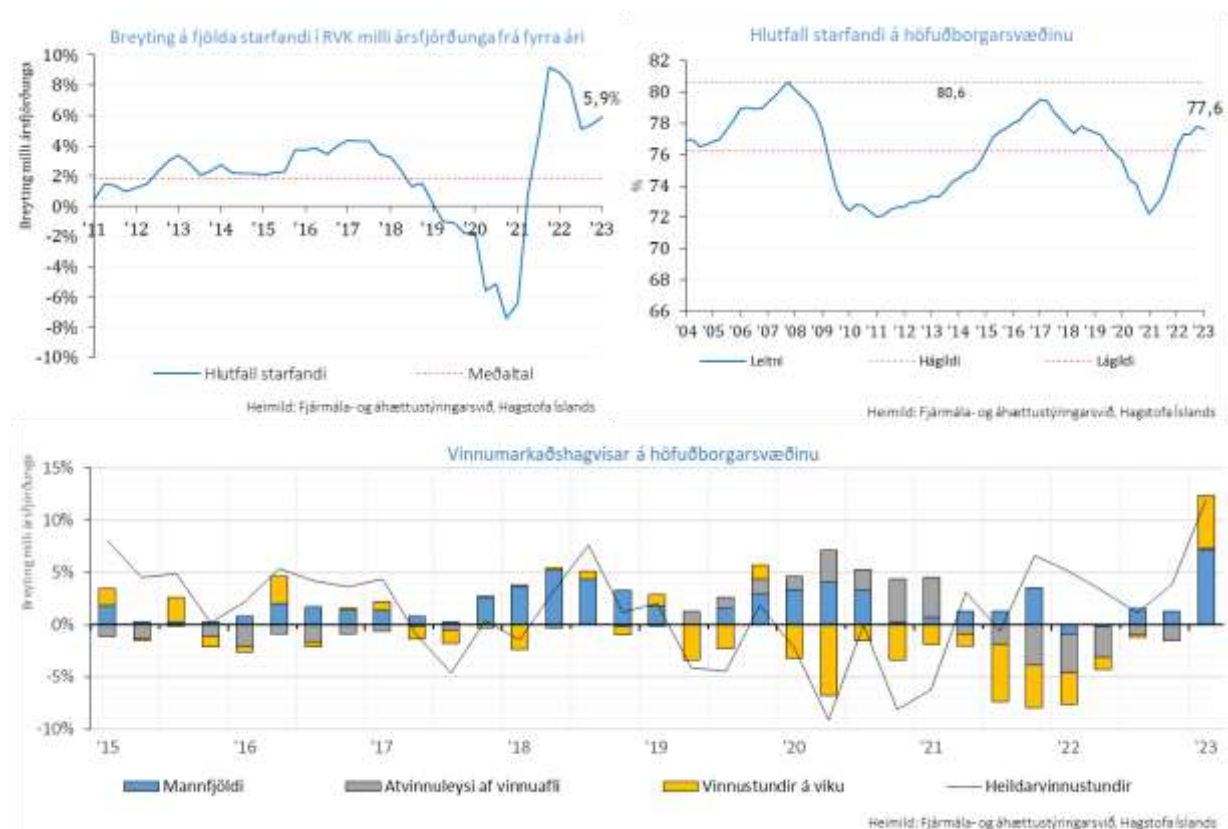
Hagstofan gerir ráð fyrir að einkaneyslan verði 2,3% í ár og 2,2% á næsta ári en hækki svo örlítið og verði á bilinu 2,5-2,7% árin 2025-2028. Gert er ráð fyrir að vöxtur samneyslu verði 2% í ár og 1,7% árið eftir. Síðan mun draga úr vextinum og verður hann í kringum 0,3-0,9% árin 2025-2028. Hagstofan spáir því að fjármunamyndun aukist um 2,3% í ár, 3,4% árið 2024 og sveiflist svo á bilinu 1,1-4,2% út spátímabilið.

Útflutningur hefur aukist umtalsvert síðustu tvö ár vegna fjölgunar erlendra ferðamanna eftir afléttingu sóttvarnartakmarkanna. Ferðaþjónustan hefur náð fyrri styrk og sóttu svipað margir ferðamenn landið fyrstu fimm mánuði ársins miðað við sama tímabil árið 2019. Ferðamenn eru einnig að eyða meiri fjármunum og verja lengri tíma á landinu en árið 2019. Áætlað er að um 2,2 milljónir ferðamanna sækji landið heim á árinu og að þeim fjölgi enn frekar á næsta ári. Á móti vegur að það er mikil verðbólga og gengið er örlítið að styrkjast sem gæti dregið úr eyðslu ferðamanna. Búið er við hóflegri vexti útflutnings í ár en undanfarin tvö ár og að hann verði 8,3%. Reiknað er með hægari vexti útflutnings á árinu 2024, eða um 3,3%, þegar hægir á aukningu ferðamanna en að vöxturinn verði á bilinu 2,8-3,4% árin 2025-2028. Búið er við 5,1% aukningu á innflutningi í ár en vöxturinn

verði svo 2,8% á næsta ári. Síðan mun draga úr innflutningi og verður vöxturinn á bilinu 1,8-2,3% frá 2024-2028. Halli er á viðskiptum við útlönd og gert er ráð fyrir áframhaldandi halla næstu ár.

Mikil mannfjöldaaukning var á síðasti ári en vinnufæru fólki fjölgaði um 2,7%, samhliða jókst atvinnuþátttaka um 1,3%-stig, mikil eftirspurnin var eftir starfsfólki og atvinnuleysi aðeins um 3,8%. Búist er við áframhaldandi stöðu á vinnumarkaðinum og að atvinnuleysi verði 3,7% en aukist svo aðeins og verði um 4% frá 2024-2028. Áfram er búist við mikilli mannfjöldaaukningu og að fólki á vinnufærum aldri fjölgi svipað og á síðasta ári.

Sé litið til Reykjavíkur þá hefur almennt atvinnuleysi lækkað talsvert og var í apríl um 3,5% sem er tæplega 1%-stigi undir langtímameðaltali. Fjöldi starfandi í Reykjavík hefur verið að fjölga undanfarið og er núna í kringum 74 þúsund og hafa þeir aldrei verið fleiri enda hefur Reykvíkingum fjölgað gríðarlega undanfarið. Á höfuðborgarsvæðinu hefur hlutfall starfandi verið að hækka og er vel yfir langtímameðaltali. Meðalfjöldi unninna vinnustunda á höfuðborgarsvæðinu hækkaði á fyrsta ársfjórðungi í fyrsta skipti síðan í lok 2019. Almennt séð hefur vinnustundum verið að fækka vegna faraldursins og vegna styttingu vinnuvikunnar en heildarvinnustundum hafa engu að síður fjölgað mikið vegna fjölgunar á fjölda starfandi.

Verðlag hefur hækkað umtalsvert og í fyrra hækkaði vísitala neysliverðs um 8,3% að meðaltali á milli ára. Verðbólgan hefur verið þrálátari en greiningaraðilar áttu von á og skýrist meðal annars vegna alþjóðlegrar verðbólgu, gengisveikingu, hækkunum á húsnæðismarkaði, spennu á vinnumarkaði og vegna kjarasamninga. Seðlabanki Íslands hefur brugðist við hækkanði verðbólgu með hækkun stýrivaxta og hefur bankinn hækkað stýrivexti um 8%-stig frá því að vaxtahækkunarferli bankans hófst í maí 2021. Hagstofan gerir ráð fyrir að í ár muni vísitala neysliverðs hækka um 8,7% að meðaltali milli ára og síðan á næsta ári muni fara að draga úr verðbólgu og hún verði 4,9%, m.a. vegna hjöðunar verðbólgu erlendis og minni spennu í hagkerfinu. Síðan mun hún hjaðna enn frekar og vera í kringum verðbólgu markmið á tímabilinu 2025-2028.

Gengi krónunnar styrktist um 3% á síðasta ári en veiktist þó nokkuð undir lok ársins og í upphafi þessa árs en hefur verið að styrkjast örlítið á ný á öðrum ársfjórðungi. Hagstofan spáir því að gengi krónunnar veikist um 3,9% á árinu en ekki er gert ráð fyrir neinni breytingu á gengisvísitölunni frá 2024-2028.

Fasteignamarkaðurinn hefur róast eftir gríðarmiklar verðhækkunir síðustu tvö ár. Nam hækkunin á húsnæðisverði í fyrra um 21% miðað við árið 2021. Margar vísbendingar eru um að hægst hafi á eftirspurn og til að mynda eru fjórfalt fleiri íbúðir núna til sölu miðað við í fyrra, sölutími íbúða hefur lengst og færri íbúðir seljast yfir ásettu verði. Engu að síður hækkaði íbúðaverð á höfuðborgarsvæðinu í maí um 0,7% frá mánuðinum á undan og var það í fjórða skipti í röð sem það hækkar eftir verðlækkun mánuðina þar á undan. Þrátt fyrir hátt vaxtarstig er ennþá eftirspurn á íbúðamarkaði og virðist sem hröð fólksfjölgun sé helsta ástæðan. Íbúum landsins fjölgaði um 3% í fyrra sem er mesta fjölgun frá því að mælingar hófust og hefur haldið áfram að fjölga það sem er af ári.

Hagstofan gerir ráð fyrir að íbúðafjárfesting aukist um 5,2% á þessu ári. Gert er ráð fyrir að hægist á vextinum og verður hann á bilinu 2,9-3,2% fyrir tímabilið 2024-2028. Hagstofan birtir ekki spá um íbúðarverð en Arion Banki spáir 5,2% hækkun í ár, 0,8% á næsta ári og 3,2% árið 2025. Bankinn spáir þó lækkun á raunverði húsnæðis frá 2023-2025.

Verðvísitala raunverðs atvinnuhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu hækkaði um 8,8% í fyrra og var í sögulegu hámarki í lok ársins. Vísitalan var þá um 17,5% yfir metinni langtímaleitni og það mesta frávik frá leitninni síðan 2019. Auk þess jókst veltan á atvinnuhúsnæði umtalsvert á síðasta ári og hefur ekki mælst jafn mikil á einu ári frá því að mælingar hófust.

Árshækkun launavísitölunnar var að meðaltali 8,3% í fyrra og en vegna sömu hækkun á vísitölu neysliverðs sömu stóð kaupmáttur launa í stað. Kjarasamningar meirihluta aðila á almennum vinnumarkaði voru undirritaðir í lok síðasta árs en þessir samningar renna þó út í janúar á næsta ári og því óvissa um launahækkun næstu ára. Hagstofan býst við því að raunlaun hækki um 0,2% í ár og 0,9% á næsta ári. Hagstofan gerir ráð fyrir launavísitalan verði 8,9% í ár og 5,8% árið 2024 en verði svo um 4,0-4,1% út spátímabilið.

Mikil óvissa ríkir um efnahagsþróun og geta margir óvissuþættir haft áhrif á forsendur Hagstofu. Innanlands snýr hún aðallega að verðbólguþróun, vaxtastigi og niðurstöðum kjarasamninga. Erlendis ber helst að nefna framvindu stríðsins í Úkraínu og áhrif þess á hrávöruverð, verðbólgu og kaupmátt ferðamanna sem sækja Ísland heim.

Halldóra Káradóttir,
sviðsstjóri fjármála- og áhættustýringarsviðs